

Mustahkam oila – yurt tayanchi

QILA DAVRASIDA

№ 6 (352)
2019 - yil
14-fevral
payshanba

www.od-press.uz

Ijtimoiy-siyosiy, ma`naviy-ma`rifiy gazeta

Gazeta 2012-yil may oyidan chiqsa boshlagan.

2-bet

**ХАЛҚ
ҚАБУЛХОНАЛАРИ**
муаммоларни
ўйма-уй ўрганади

Меҳнат стажи
сотилади...ми?

Пенсия ёши
узайтирилиши
билин боғлиқ турли
миш-мишларни
масъул қандай
изоҳлади?

4-bet

Автомобиль қачон
хавфсиз бўлади?

Юртимизда газ-
баллонли машиналарни
техник кўриқдан
ўтказувчи
лабораториялар
очилади.

6-bet

Воз кечиш
вақти келмадими?

Пластик пакетлар
нега пулли бўлди?
Унинг арzon ва
заарсиз муқобили
бўладими?
Мутахассис изоҳи.

6-bet

Бу китоб –
ахлоқ хазинаси

Унинг асосий фояси
ўз-ўзимизни,
кўнглимизни
идора қила
 билмоғимизга
ундашдир.

7-bet

«Үйингиз бузиляпти экан... Нима муаммо?»

Зарқайнар 7-берк күчаси 4-А уйда истиқомат қилаётган Дилмурод Мансуров муаммоси ҳал бўлмаётган кишилардан. Унинг айтишича, бир йилдан бўён ногиронлик нафақасига чиқиш илингизда бормаган жойи, ялиномаган одами қолмаган. Туман марказий шифононаси ходимлари унинг ахволи кундек равшан бўлиб турса-да, уни ногиронлик нафақасига чиқариши пайсалга солмоқда. Халқ қабулхонасининг бевосита аралашви ва кўмаги билан бу фуқаронинг ҳам мурожаати ижобий ҳал этиладиган бўлди.

«Инсонларнинг дарду ташвишларини ўйлаб яашаш — одамийликнинг энг олий мезонидир». Президентимизнинг одамлар қалбидан чукур жой олган бу сўзлари бугун мамлакатимизда барча соҳа ва тармокларда амалга оширилаётган туб ўзгариши ва ислоҳотларни ҳаракатлантирувчи құдратли кучга, таъбир жоиз бўлса, уларнинг ғоявий ўзагига айланди.

Халқимизнинг хаётий талаб ва эхтиёжларини таъминлаш, одамларимизни рози килиш ўйлидаги залворли ишлар айнан ана шундай эзгу ва хаётбахш ғоялар асосида олиб борилмоқда. Бу эса, ўз навбатида, ҳалкнинг; одамларнинг давлатдан, олиб борилаётган кенг ислоҳотлардан рози бўлиб яшашига омил бўлмоқда.

Айниқса, кундан-кунга давлат идораларининг ҳалқка янада якинроқ бўлиши учун, уларнинг дарду ташвишларини жойда ҳал этиш ўйлида янгидан-янги қарор ва фармонлар кабул килинаёт. Ҳусусан, «Ахоли муаммолари билан ишлаш тизимини янада тақомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» кабул килинган Президент Фармони билан давлат идоралари раҳбарларига жуда катта маъсулият юкланди.

Фармон билан Халқ қабулхоналарига кўшимча ҳукук ва вазифалар берилди. Унга кўра,

2019 йил 1 февралдан

**Халқ қабулхоналари
муаммоларни уйма-уй
юриб ўрганиди. Аниқланган
муаммолар худудлар
маҳаллалар ва хонадонлар
кесимида таҳжил қилинади.
Уларни бартараф этиш
юзасидан қисқа (1 ийлил)**

ва ўрта муддатли тадбирлар
режаси ишлаб чиқилиди.

Ушбу режаларнинг ижро-си Президент Администрацияси томонидан бевосита назорат килинади.

Тошкент шаҳар, Олмазор тумани Ҳалқ қабулхонаси ҳам фармон ижросини таъминлашга аллакачон кириши кетган. Айни пайтада Ҳалқ қабулхонаси Олмазор тумани, Ҳасти Имом маҳалласидаги вазият билан танишмоқда.

МАХАЛЛАМИЗДА 8 минг 179 нафар ахоли истиқомат килиди, — дейди «Ҳасти Имом» маҳалла фуқаролар йиғини раиси Давронбек РАҲМАТУЛЛАЕВ. — Да-латимиз раҳбарининг бевосита ташаббуси билан Ҳасти Имом маҳалласида улкан бўнёдкорлик — Ислом цивилизация маркази курилаётганидан аксариятнинг хабари бор, албатта. Қурилиш бошлангунга кадар маҳаллада 688 та хонадон бор эди. Шундан 155 таси бузилди. Уйидан ажралганларга давлат томонидан бошқа жойдан йулар куриб берилмоқда. Улар битгунга кадар яшаб туриши учун ҳар бир хонадонга ўн бир ярим миллион сўм атрофида компенсация тўлаб берилди. Айни пайтада 533 та хонадон колди. Майгача бузилишлар тўхтати турилиди. Шунга қарамай, тахминан юзга якин хонадон бузилиши мумкин.

Маҳалла оқсоколининг айтишича, ҳудудда ўртаҳол оиласлар бор, лекин кам таъминланган, ижтимоий химояга мухтоҷлар йўқ. Ахолининг асосий муаммоси уй-жой етишмовчилги экан. Битта хонадонда йигирма киши, тўрт-беш ака-ука сикилиб яшашига тўғри келмоқда.

Ҳалқ қабулхонаси, маҳалла фаоллари билан бирга хонадонма-хонадон юарар эканмиз, бу гапларнинг нечоғли ҳақиқат эканини англадик. Ахоли билан сұхбатлашар эканмиз, уларнинг мазкур ҳудудда амалга оширилаётган бўнёдкорлик ишларидан рози эканининг гувоҳи бўлдик.

Ҳасти Имом маҳалласида олтмиш йилдан бери яшайман, — дейди биз билан сұхбатда кўринишидан анча ёш, лекин саксонин коралаган онажон. — Бундай хайрли ишлар амалга оширилаётганинни бажонидил кўллаб-куватлаймиз.

Гарчи уйларимиз бузилишга тушган, аҳолимиз яқин ойларда бошқа ҳудудларга кўчирилиши аниқ бўлган жойда омонот яшётгантан биз каби фуқароларнинг турмуш шароитини ўрганиб юрган мутасаддиларга ташаккур.

Албатта, бундай хайрли ишларнинг барчасининг бошида давлат раҳбари турибди. Менинг ягона ўтингич шу жойларга боғланниб колганим. Ота-боболарим, қариндош-уругларимнинг бари шу ерлик. Шу боис бизга бериладиган уй-жойлар шу якин атрофдан берилса, нур устига нур бўлар эди. Ҳар урб яшаган жойингдан бошқа жойга кўниши биз каби кексаларга бироз оғирлик килиди.

Онахоннинг гапларида жон бор, албатта. Ҳаркалай, бир жойда шунча йил ахил-инокликда, якинлар даврасида яшаган одамнинг бошқа жойда кўним топиб кетиши бироз мушкул. Онахоннинг ўшига нисбатан анча ёш кўриниши асосий сабаби ҳам айнан ахилинок, тинч-тотув ҳаёт кечиришиданир балки.

«Ҳалқ давлат идораларига эмас, давлат идоралари ҳалқимизга хизмат килиши керак», деган тамоийлай хаётимизга татбиқ килингач, кўп соҳаларда ижобий ўзгаришлар кузатилмоқда. Бу, айниқса, оддий ҳалқнинг ҳаётида ўз аксини топлаётгани кувонарли хол. Ахир, ҳозирги ислоҳотларнинг бари инсон омили учун амалга ошириялти. Зоро, «Ҳалқимиз ўз ҳаётида ижобий ўзгаришларни эртага эмас, узок келажакда эмас, айнан бугун кўриши керак».

**Гуломжон
МИРАХМЕДОВ,
«Оила даврасида»
мұхабири**

БУНЁДКОРЛИК

«BUSINESS CITY» ЛОЙИҲАЛАРИНИНГ ТАҚДИМОТИ

Пойтахтда янги «Business city» лойиҳалари Мирзо Улугбек ва Юнусобод туманларида амалга оширилиши кўзда тутилган.

«Mirzo Ulugbek Business city» лойиҳаси Амир Темур майдонидан Мустақиллик ва Мирзо Улугбек кўчалари бўйлаб 6,5 километр ма-софада, «Yunusobod Business city» лойиҳаси Янги шаҳар ва Чинобод кўчалари кесишмасида жойлашии кайд этилди.

«Yunusobod Business city» маркази 4 та лотдан иборат. 41 гектар майдондан курилиши кутилаётган марказнинг биринчи лотида 9,12,15 қаватли 3 ва 4 юлдузли меҳмонхона бунёд этилади. Иккинчи лот ҳудудида мактаб ва боғча ҳамда 1388 ўрнили автотуарроҳ барпо этиш кўзда тутилган. Майдони 1,4 гектар бўлган учинчи лотда оғис ва меҳмонхоналар, 12 ва 15 қаватли бинолар курилади. 18,2 гектарли тўртингич лотда эса катта боғ, кичик дўкон ва ресторанлар куриш режалаштирилган.

ТАЪЛИМ

ТОШКЕНДА ЯНА БИР ОТМ ФИЛИАЛИ ОЧИЛДИ

«Россия Федерацияси Таъкид ишлар вазирлигининг Москвадавлат ҳалқаро муносабатлар институти (университети)» Федерал давлат автоном олий таълим мусассасининг Тошкент шаҳридаги филиали фаoliyati ташкил этиш тўғрисидаги Президент қарори қабул килинди. Бу ҳақда Адлия вазирлигининг «Ҳукукий ахборот» канали ҳабар берди.

Филиалда куйидаги йўналишлар бўйича мутахассислар тайёрланади:

- бизнес-информатика (бакалавр);
- ижтимоий-иктисодий жараёнларни тизимли таҳлил килиш ва прогнозлаштириш (магистр);
- ҳалқаро хусусий, фуқаролик ҳукуки ва арбитраж (магистр);
- ҳалқаро савдо ва молия ҳукуки (магистр);
- ҳалқаро ташкилотлар учун синхрон таржимонлар тайёрлаш ва маданиятлараро коммуникация (магистр).

Филиалдаги йўқ жараёни бакалаврият дастурлари бўйича тўрт ийлини ва магистратура дастурлари бўйича икки йиллик таълимни кўзда тутган бўлиб, асосан, кундузги шаклда амалга оширилади.

Филиал битириувчиларига Ўзбекистонда олий таълим тўғрисидаги хужжат сифатида тан олинидиган бош мусассасининг белгиланган намунаидаги дипломи берилади. Унда таълим Россия Федерацияси федерал таълим стандартларига мувофиқ бош мусассаса томонидан тасдиқланадиган ўқув режа ва таълим дастурлари асосида рус ва инглиз тилларида олиб берилади.

ХУҚУҚ

КОРРУПЦИЯ БОЖХОНАДАН ЎТМАЙДИ

Коррупция — ҳар кандай давлатнинг сиёсий-иктисодий ривожланишига жиддий путур етказиб, конституциявий асослари ва қонуний устуворигини заифлаштиради. Инсон ҳукуқлари ва эркинликларини поймол бўлишига олиб келади. Бугун республикамизда бу иллатга қарши кескин курашишга киришилган. Пора олишга муккасидан кетган амалдорлар, пора бериш, олиша воситачилик килаётгандар хам тегишил жазосини олмоқда.

Тошкент шаҳар прокуратураси, Ўзбекистон ўшлар иттифоқи Тошкент шаҳар кенгати билан ҳамкорликда Тошкент шаҳар божхона бошкармасида «Коррупция — тараккиёт кушандаси: унга қарши курашишда кенг жамоатчилик, ҳар бир фуқаро, айниқса, ёш авлоднинг фаол иштироки зарурдир» мавзусида давра сұхбати ташкил этилди.

Ҳар бир соҳада коррупцияни таг-томири билан йўқотиши, аҳолининг қонуниларга хурмат хиссини юксалтириш, ҳукукий демократик давлатни барпо этишда бундай салбий иллатларга карши қураш мухим вазифалардан бири, — дейди Тошкент шаҳар божхона бошкармасишилиги **Ботир ДАДАМАТОВ**. — Шунингдек, бу соҳада фаолият олиб бораётган ўшлар коррупцияга кўл урмасдан, ўз қасбига садоқатли бўлиши, Ватан ҳимояси учун ичган қасмини доим ёдда тутиши лозим.

Бугунги кунда божхона соҳасида коррупцияга қарши курашда нафакат соҳа ходимлари, балки уларнинг оила аъзолари, кенг жамоатчиликнинг иштироки ҳам мухим роль ўйнайди.

Бегзод НАСИМБОЕВ

Санъат қорабозорга айланмаслиги керак

Доим бироз ҳордик чиқарыш мақсадида телевизор ёёп эканман, ичимдан қандайдир иккиланиш ўтади. Ҳозир қайси телеканалда қайси хориж сериали кетаётган экан, қай бирида кимнинг клипи намойиш этиляпти, деган ҳадик билан бошқарув пультини қўлимга оламан. Бу изтироф бекорга қалбимни тирнамайди. Эфирга узатилаётган беҳәё саҳналар, милий маънавиятизига зид қўринишлар фарзандларим онигига салбий таъсир кўрсатишидан жуда ҳайиқаман.

Инсоннинг етук шахс бўлиб камолга етишига жуда кўп омиллар таъсир киласди. Илму маърифат, адабиёт ва санъат ҳаётга қарашларимизни шакллантириб, чукурроқ ўйлашга, пухтароқ мулоҳаза қилишга чорлади. Бу соҳаларни тўғри аниглаб, таҳлил кила олган киши ўзи учун янгидан янги сирларни кашф килиб бораверади. Умрини мазмунли ўтказади. Аммо масаланинг яна бир жиҳати борки, уни эътибордан четда колдириб бўлмайди. Яъни, инсонларнинг маънавий оламини бойитиш учун яратилаётган янги санъат намуналари ҳакиқатан хам шу вазифаларни бажара оляптими?

Бугун ҳалкни ўз ортидан эргаштиришда санъаткорларнинг олдига тушадиганий йўқ. Улар ижро этган қўшиқ, ўзини тутиши, ҳатто кийиниши ҳам ёшлиларга жуда катта таъсир кўрсатмоқда. Шундай экан, бу борада жиловни бироз кўлга олиш, санъатнинг нони каттиқ бўлишини уларнинг ёдига солиб қўйиш вакти келмадими кан?

«Жигар» жигардек бўлсин

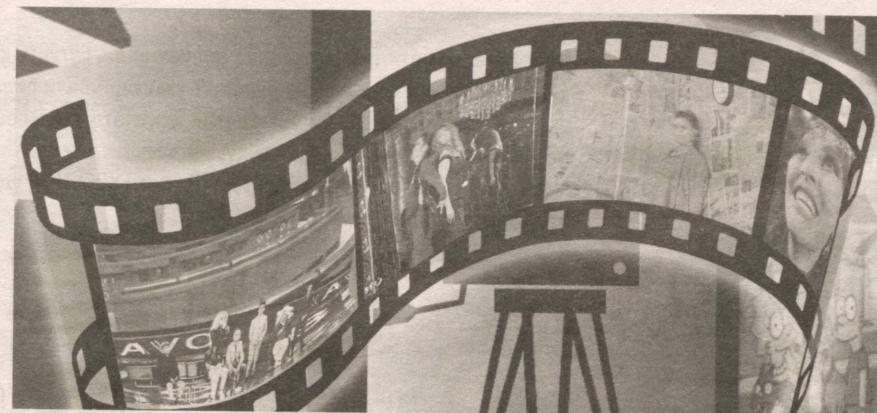
Шу мақсадда 2017 йил 15 февралдан бошлаб «Ўзбекконцерт» давлат муассасаси фаолияти ўйла гўйилди. Муассаса директори Одил Абдукаххоровнинг таъбири билан айтганда, у санъатнинг жигари вазифасини ўтаб, турли ёт ғоялар, «оммавий маданият» белгиларидан тозалаш масъулитини ўз зимисага олган. Ҳакиқатан ҳам шундайми? Демак, бугунги санъатимизга, янада аникрок айтадиган бўлсак, қўшиқчилик ва концерт дастурларига ҳеч қандай этироф йўқ эканда? Накадар яхши, хоҳлаган вактимизда телевизорни кўйиб, фарзандларимиз билан бирга маъно-мазмунга тўла клипларни роҳат билан тошма килсан. Ёки концерт дастурларидек ёдимиздан ҳам чиқарив юборган миллий қадриятларимизнинг қайси-дир шингилидан баҳра олсан. Кизик, ўзи шундай дастурлар борми? Оғизни кўптириб мактантудек клипларимизни санаасак, бармокларимиз ортиб коляпти-ку. Айниқса, хусусий телеканаллар орқали намойиш этилаётган ўзбек ва хориж «санъаткор»ларининг этироғосга тўла қўшиклари билан фарзандларимизга нимани ўр-

гатмоқчимиз? Йўқ, бу турдаги ижроларни санъат деб аташга тил бормайди. Энг тўғри таъриф бу — бизнес. Уларнинг кўпчилиги ўз номини элга бироз танитиб, кейин отарчилик билан пул топиш илинжида. Энг ачинарлиси ҳам инсон шон-шуҳрат ва моддий бойлик тўплаш ортидан кубиб бораётгани. Шундай пайтда «Ўзбекконцерт» бу муаммога қандай ёндашмокда? Бизни хавотирга солаётган клиплар, қўшиклар уларнинг элагидан қандай килиб ўтиб кетаётгани жуда кизик...

Ошни курмак бузмасин

...Минг ҳадик билан телевизорни ёқдим. Фарзандларим ҳам ёнимга келиб ўтири. Бир яхши қўшиқ этишини илинжи билан каналларни кўздан кечира бошладим. Тароналарнинг кўп кисмida севги-муҳаббат тарануми. Йигит ва кизнинг бир-бирига этироғли қарашлари. Очик-сочиқ кийинган актрисаларнинг ноўрин ҳаралтлари. Нахотки, санъатни шу йўл билан тарғиб этишгача етиб келдик?.. Айниқса, хусусий телеканалларда намойиш этилаётган клиплардан маъно кидириб ҷарчайди киши. Шу кунларда жуда кўп эфирга узатилаётган хорижий санъаткорларнинг Гарб менталитетига сурорилган қўшиклари билан ҳалкимизга нима бермокчи бўл-апмиз? «Ўзбекконцерт» давлат муассасасининг бу масалага ўндашуви билан қизиқанимизда, хусусий телеканалларга факат тавсия бериш макомига эга эканини айтишдан нарига ўтмади. Жуда кизик холат. Ҳалк учун ош дамласагу, курмагини теришга ҳаддимиз сигмаса. Буни қандай изоҳлаш мумкин? Ҳаттоти, давлат томонидан тузилган маҳсус муассаса кошида фаолият юритаётган эксперт комиссиясининг ҳомийлик асосида ўтадиган концертларга аралаши ҳуқуқининг ўйклиги ишнинг факат бир томонлама олиб бориляётганидан дарас эмасми? Ҳаттоти, хонандага саҳнада ноўрин ҳатти-ҳаракат килгани учун бирор чора кўришга ваколатнинг ўйклигини нима билан изоҳлаш мумкин?

Шу кунга қадар клиплар бўйича жуда кўп этироғлар бўлган, — дейди «Ўзбекконцерт» давлат муассасаси директори Одил АБДУКАХХОР. — Буни бартараф этиши маънавиятига тўла шаҳарнига таъсир кўрсатмайди. Бу холат ўз-ўзидан инсонлар дунёкарашига, фикрлаши ва ўйхалларига таъсир кўрсатмайди.

Агар тегишли муассасалар санъат намуналарини саралаб бера олмаётган экан, улардан ўзимиз танлаб баҳраманд бўлишдан бошқа чорамиз йўқ...

Февралдан бошлаб қўшиклар ва уларга ишланган бадиий клипнор ижодий кенгашни фаолият юрита бошлади. Жамоатчилик фикридан келиб чиқиб шунга маъжбур бўлдик.

Жаҳонгири Отажоновнинг «Қадди баланд» клитини оила даврасида кўриб бўлмайдиган айрим саҳналарини тўгерилаш учун бир маротаба қайтарилди.

Мана, яқинда Шаҳло Аҳмедованинг лицензияси ҳам тутагтиди. Шу кунга қадар бир неча марта мурожаат қиспада, қайтариб берилмади. Айрим хонандаларнинг лицензиялари айбига ишор бўлгандан кейин босқичма-босқич қайтариб берилди. Бу борада тақиқи кучайтириши билан «оммавий маданиятни тарғиб қиласди-гандарга йўл очиб берган бўлмади. Кейнги авлодга санъатимизни етказа олмаймиз.

Этибор марказида

Санъат жуда катта куч. Таъсир кўрсатиш нуктаи назаридан унинг имкониятлари сиёсат ва илмдан анча юкори. Шунинг учун ҳам қайси-дир санъаткорнинг охирги концерт дастурни, қайси-дир қўшиқчининг сўнгти таронаси анчагача муҳокамаларга сабаб бўлди. Кўпчиликнинг этибор марказида туради. Бу холат ўз-ўзидан инсонлар дунёкарашига, фикрлаши ва ўйхалларига таъсир кўрсатмайди.

Колмайди. Мисол тарикасида, «Браво» жамоасининг концерт дастурини олайлик Ҳаваскорларнинг беҳәё ҳатти-ҳаракатлари, ортига андишасизлик яши-ринган гап-сўзларини эшитмаган, кўрмаганлар қолмади, назаримизда. «Ўзбекконцерт» давлат муассасаси уларнинг бу дастурiga қайси нуктаи назар билан руҳсат берган...

— «Браво» жамоасини бугунги кунда кўпчилик танқид қилинти, — дейди Одил Абдукаххоров. — Уларнинг концертида ҳақиқатан ҳам оила даврасида кўриб бўлмайдиган гаплар айтилган. Бизга топширган сценарийда бу қисмлар йўқ эди. Маънавият маркази билан ҳамкорликдаги кенгаш вакилларимиз концерт дастурини кўрганда, айрим саҳналарга этироғ билдириб, олиб ташлашеган. Концертини биринчи кундан кунидан кейин жамоа бу қилиги учун расман огоҳлантирилган. Қолган кунлари ноўрин саҳналар ишлатилмаган бўлса ҳам биринчи кунги дастур дисклари тарқалиб кетди. Биз наъватдаги кенгаш йигилишида «Браво»нинг лицензиясини тутгатиш ёки давом этишини масаласини кўрмоқчимиз. Кенгаш февраль ойининг охирларида бўлиб ўтади.

Кези келганда шуну айтиши кераки, энг зўр эстрада хонандаси, ҳалк артистлари ҳам билетларини сотиш учун қайси-дир ташкилотлари беришида маъжбур бўлди. Лекин «Миллион», «Браво» ва «Дизайн» каби гуруҳларнинг бирорта ҳам билети қолмайди. Биз улардан яхши мақсадларда фойдаланишимиз керак. Улар ҳеч қандай ёмон иллатлар учун тарғиб қиласди. Ёшлар уларга эргашаётган экан, ижтимоий масалаларни ҳал қилишида ҳам фойдаланишимиз керак.

Жонли ижрога қаочон тайёр бўлмади

Агар чукурроқ мулоҳаза юритадиган бўлсак, кўриниб турибдики, ўзида салоҳиятнинг учкунини сезган ёки чўнгати капитайиб, қаерга сарф-харажат килишни билмайтганларнинг кўпчилиги ўзини санъатга уришга, омадини синаб

кўришга ҳаракат кильмокда. Модомики, «Ўзбекконцерт» давлат муассасаси ваколатлари чегараланган экан, кўшиклидадимизга инсоф сўрашдан бошка имконимиз қолмаяти. Шундай шароитда уларнинг орасидан ҳакиқий истеъод эгаларини танлаб олишининг қандайдир тизими мавжудми?

Этибор берган бўлсангиз, Конституциямиз кабул килинганинг 26 йиллигига бағишиланган байрам дастури жонли ижрова бўлиб ўтди. Бундан бўён барча давлат тадбирлари жонли ижрова ўтказилиши белгилаб кўйилди. Қолаверса, жорий йилдан бошлаб барча як-кахон концертиларда қўшиклиарни мажбурий 30 фойзини жонли ижро этиш талаби кўйилмокда. Бу талабни босқичма-босқич уч йил ичиди 100 фоизга кўтариш режалаштирилган. Агар кимдир уч йил давомида шу талабга жавоб бермаса, ўз-ўзидан тадкирга тан берисига мажбур бўлади.

Маълум бўлишича, давлат тадбирларига тайёр гарблар кўриши даврида Республикада хизмат кўрсатган артистлар ҳам жонли ижро талабини эшитиб, иштирок этишдан бош тортишибди. Янги лойиҳадан калбимизда фалвир аста сувдан кўтарилиганде санъатнинг ҳакиқий фидойиларни кўриш умиди йиғонмоқда. Факатини бу масалага ҳам таниш-билишчилик, кимнидир кўллаб юбориш каби иллатлар аралашмасагина, ҳалк чин истеъод эгаларини, албатта, топлади.

..Бироз ҳордик чиқариш умид ҳам пучга чиқди. Телевизор экранига тикилиб ўтирган фарзандлариминг намойиш этилаётган кўшиклиарни санъаткорнинг охирги концерт дастурни, қайси-дир қўшиқчининг сўнгти таронаси анчагача муҳокамаларга сабаб бўлди. Кўпчиликнинг этибор марказида туради. Бу холат ўз-ўзидан асрашга ҳаракат киласди. Ҳаёлимга телевизордан бутунлай воз кечини фикри келди. Агар тегишли муассасалар биз учун фойдала санъат намуналарини саралаб бера олмайтган экан, улардан ўзимиз саралаб баҳраманд бўлишдан бошка чомаиз қолмагангага ўхшайди...

Шахноза ШОЖАЛИЛОВА

Меҳнат стажи сотиб олинади...ми?

«Стаж қисқармоқда, пенсия олиш эса...»

— Бу ҳақда хали ҳеч қандай карор қабул килинганни ўйқ, — дейдай Ё.Турсунов. Биринчидан, ҳозир жаҳон таърихасини ўрганимиз. Аслида бутун дунё бу тизимиш ўзгартирган. Энг паст ёш бизда. Эрракларда 60, аёлларда 55 ёш. Иккинчидан, солидар пенсия тизими деган тушунча бор. Яни, бугун ишлаб турган фуқароларнинг тўлаётган бадали хосига ҳозирги пенсионерлар пенсияси тўланади. Келажакда ҳам ҳудди шундай: кейинги авлоднинг бадали эвазига сизу буз пенсия оламиз. Ҳозир ҳар хил варианлар кўрilmоқда. Айтайлик, пенсия ёшини кўшини давлатларга ўҳшаб мос равишда 63 ва 58 ёш этиб белгилаш ёки бошқача тартиб жорий этилиши эктимолдан холи эмас. Бу пухта ва чукур ўйланади. Бугун қабул килинадиган карор эртага пенсия тизимиға қандай таъсир кўрсатади, энг муҳими шу.

Дейлик, амалдаги ёш колди. Прогнозларга қараганда, 2050 йилга бориб ахолининг ўртча умр кўриши 80 ёшдан ошади. Балки бунга 2040 йилда эришилади. Бирок кейинги пайтларда нафакага чиккадиган фуқароларимизнинг иш стажи йилдан-йилга камайб бормоқда. Масалан, 2011 йилда тайинланган пенсияларда ўртча стаж 26,8 йил бўлса, 2014 йилда 21,6 га тушди. 2018 йилда эса 21 йилни ташкил этди.

Ўтган йили бу кўрсатич эрракларда 24,4 йил, аёлларда 18,2 йилни кўрсатди. 2018 йилда 330,5 минг нафар фуқарога пенсия ва ижтимоий нафака тайинланган бўлиб, 226 минг нафари бевосита ёшга доир пенсия хиссасига тўғри келади. Шулардан 68 физи тўлиқисиз иш стажи билан тайинланган пенсияидар.

Кўриб турганингиздек, ҳозир стаж қонунчиликда бел-

Пенсия таъминоти тизими ҳақида гап кетганда, бугунги кунда энг кўп муҳокама қилинаётган мавзу — пенсия ёшининг узайтирилиши билан боғлиқ мунозарадар, фаразлар... Хўш, нафақага чиқиш ёши ҳақиқатдан ҳам ошадими? Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги Бюджетдан ташқари пенсия жамғармаси ижро этувчи директори Ёрқин ТУРСУНОВ шу ва бошқа саволларга атрофлича жавоб берди.

Ишлаб чиқишимиз керак

— Президентимиз 2018 йил 28 декабрдаги Олий Мажлисга

Мурожаатномасидаги пенсия ва нафакаларни тайинлаш ҳамда тўлаш тартибини кайта кўриб чиқиши, ушбу тизимини тубдан ислоҳ килиш зарурлиги таъкидланган эди. Шу муносабат билан, бугунгача нима ишлар килинди?

— Даҳракат, Президентимизнинг Мурожаатномасидан келиб чиқиби, 2019 йил 1 октябрьга кадар «Ўзбекистон Республикасида фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тизимини ислоҳ килиш» Концепциясини ишлаб чиқишимиз керак. Энди ушбу хужжат қандай бўлади, деган савол туғиши табиий. Концепция энг муҳими, адолатли, одамларда бокимандалик кифайтини келтириб чиқармайдиган, уларни кўпроқ ишлаб катта миқдордаги пенсия олишга ундаидиган тизим бўлади.

— Ҳакикатан ҳам олдимизда турган асосий вазифалардан бирни бундай кишиларни пенсия жамғармасига бадал тўла, стажга эга бўлишини таъминлашди. Негаки, бугунти кунда республикамизда 14,5 миллион меҳнатга лаёкатли ахолининг факат 5 миллиони расмий тарзда ишлаб, жамғармага ўзининг улушини кўшмоқда. Колган 9,5 миллионига ҳам келажакда пенсия олиш имкониятини яратиб бериш керак.

— Давлатимиз раҳбарининг 2018 йил 26 апрелдаги карорига асосан, 2018 йил 1 июндан бошлаб, дехонк хўжалиги ва 4 сотидан кам бўлмаган томорка ерида банд бўлган ёки ушбу участкада корамол ёхуд 50 бошдан кам бўлмаган парранда парваришилётган жисмоний шахслар Бюджетдан ташқари пенсия жамғармасига йилига энг кам ойлик иш ҳакининг бир баробари миқдорида сугурта бадали тўлсанга тизимни ишлаб чиқишини яратиб берни керак. Концепция доирасидаги 1993 йилда қабул килинган «Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисидаги конун ҳам кайта кўриб чиқилади. Балки у бутунлуда янги таҳирда бўлиши ҳам мумкин. Тўғридан тўғри амал киладиган нормалар киритилади. Унинг моддалари кетидан бир канча норматив-хукукий хужжат ишлаб чиқиши зарурати колмайди. Конуности хужжатлар сони минимумга келтирилади. Шунда у ҳар хил талқинлар бўлмайди, бир-бира гизд ҳолатлар учрамайди.

— Айни пайтда Концепциянинг дастлабки варианти таъёр. У аввал келишиш учун вазирлик-идораларга ўборилади. Сўнг ушбу хумумхал мухокамасига кўйилади. Ахоли қандай ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш лозим деб топса, бу ҳам албатта, инобатга олинади.

Хайр, «трудовой!»

— Пенсия тизимида одамларга фойдаси тегадиган яна қандай янгиликлар кутилмоқда?

— Энг асосийлари ҳакида гапирсан. Биринчидан, пенсия ва ижтимоий нафакаларни давлат хизматлари маркази орқали тайинлаш давлат хизматини йўлга кўйиш. Бунинг месъёрий-хукукий хужжати Адлия вазирлик билан ҳамкорликда шу йил 1 июнга ишлаб чиқилади. Бундан ташкири, меҳнат дафтарчасидан воз кечиб, ўрнига ID карта жорий этиши масаласи кун тартибida турибди.

— Шу билан бирга, пенсия жамғармасининг туман (шахар) бўлимлари томонидан гувоҳнома бериши механизмини бекор килиш кўзда тутилган. Бу ортиқа когоғозбозликнинг олдини олади.

— Ва ниҳоят, архив билан электрон маълумот алмашишни йўлга кўйиш. Бугунти кундаги энг катта муаммо ўй. Ўйлашмача, бу масала бир-иккى йилда ҳал бўлади. Шундан кейин фуқароларимизда «справка» учун югур-югур бўлмайди. Факат ариза беради, хужжатларни тутказади, тамом.

Шахобиддин РАСУЛОВ
«Оила даврасида» мухабири

Меҳнат стажига нисбатан пенсияга

Чиқиш ёши

(ложиҳа эрқаклар учун):

35 йил — 59 ёш;

30 йил — 60 ёш;

25 йил — 61 ёш;

20 йил — 62 ёш;

15 йил — 63 ёш;

10 йил — 64 ёш;

умуман стаж

бўлмаса — 65 ёш.

— Шу ўринда савол туғиляди. Юкорида келтирган мисолингизда эрқак кишининг иш стажи 32 йилни ташкил этса, у холда нима бўлади?

— Тўғри, ўртада уч йил етмай колади. Аммо фуқаро 59 ёшда пенсияга чикмокчи. Бундай ҳолатда унга колган муддат учун бадал тўла, стажни сотиб олиш имконини тақдим этмоқчимиз. Назаримда, бу адолатли. Аммо одамлар умуман ишламасдан стажни кўлга киритишга кизикиб кетмаслиги учун факат 5 йилдан ортиқ бўлмаган муддатни сотиб олиши рухсат берилади.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

— Акси бўлса, яна бошқа вариантлар кўйилади. Иккинчи томондан, амалдаги 55 ва 60 ёшда коломаймиз. Мазкур коида 1956 йилда ўрнатилган ва бугунги замон талабларига жавоб бермайди.

— Алоҳида таъкидлайман, бу шунчаки таклиф. Унинг тақдиди муҳокама жараённида маълум бўлади. Бу кенг жамоатчиликка тақдим килинади.

Остонада қолган баҳт

Яқинда она бўлар эканман. Бу хабарни эшитиб бир муддат тошдек қотиб қолдим. На хурсанд бўлишини, на хафа бўлиши биламан. Юрагими эзётган кучли оғриклилар аламини бироз унутай, деб анҳор буйлаб ўзим ҳам билмайдиган манзил томон одимлаб борар эканман, барча бўлиб ўтган воқеалар кўз ўнгимда кино тасмасидек гавдалана бошлади. Хатоларим эса худди ой юзидағи доғ каби ажралиб туради...

Менинг ҳам барча кизлар каби орзу-умидларим бир жаҳон эди. Бир хонадоннинг суюкли келини, бир инсоннинг севимли рафикаси бўлишини истардим. Лекин бу йўл осон эмаслиги, кийинчиликлар бўлиши, уларни енгиг ўтишда сабр ва бардош кераклиги хақида сира ўйлаб кўрмаган эканман. Ёшим йигримдан ошиб, кўшни маҳалланинг намуналини хонадонларидан бирига келин бўлдим. Тұрмуш ўртогим ўқиган, хамма нарсани тушунадиган инсон эди. Оиласининг ёлғиз келиниң бўлганим учун кайнота-кайнонан еру кўкка ишонишмасди. Мен ўзим орзу килган баҳтга эришдим, деб ўйлагандим. Эрталаб уйғонсан, кайнонан мендан аввал турғиб нонушта тайёрлаб кўярди. Кун бўйин килдагин ишм овқат пишириш, уй тозалаш эди, холос. Аммо хаёт бир текис давом этмас экан. Келин бўлиб тушганимдан уч ойлар ўтиб кайнопамнинг тұрмуш ўртоги оғир хасталиқдан вафот этди. Шундан кейин улар икки боласи билан бизникida яшай бошлашди. Аввал раҳмим келиб хаммасига чиддим, гашим келса ҳам ичимга ютишига харакат килдим. Бора-бора сабр косам тўлди. Болаларининг уйларни тўзитиши, эримнинг уларга тинимсиз совға-салом кўтариб

келишидан асабим бузилар, жаҳлимни зарда билан кўрсатиб бироз енгил тортардим. Қайнопамнинг ҳадеб ишимга ара-лашаверишини-ку айтмаса ҳам бўлади. Бир хўп дедим, иккى хўп дедим, бўлмади. Тез-тез гап қайтарадиган, жеркиб ташлайдиган бўлдим. Энди билсан, ўшанда опам билмаганиларимни ўргатишга ҳаракат килган экан. Майли, мен гўрлик килибман, аммо нега ойим йўл кўрсатмади, деган савол ичимни тирнай бошлади. Ойимга кунда-кунора кўнғирок килиб, бўлиб ўтган воқеаларни гапириб берардим. Улар ҳам тўғри килибсан, индамай ўтирасанг бошингта чиқиб олишади, деб мени кўлларди. Агар ўшанда ҳато килаёттанимни айтib, йўлга согланда, хозир фарзандимни отасиз қандай вояга етказаман, деган ўй мени кийнамаётган бўлармиди. Бу аламнинг олдида бошқа ташвишлар бир зумда ахамиятини ўйкоти гўё. Эҳтимол, ўшанда оғирроқ бўлганимда, хозир ширингина оиласа даврасида бу қувончли ҳабарни нишонлаётган бўлармиди.

Ўша куни ҳовли супураётгандим, кайнопамнинг кичик ўғли ортимдан коғоз ўиртиб, тўзитётганини кўриб колдим. Асабларим таранглигиданми, ўзимни тўхтатиб туролмай, «ҳой

етимча, бу нима килганинг», деб юзига тарсаки туширедим. Айни шу маҳал тұрмуш ўртогим ҳам ишдан келиб колди. Нима бўлаётганини тушумай, бир болага, бир менга каарди. Орадан бир дакиқа ҳам ўтмай, юзимга урилган тарсаки зарбидан нафасим бўзумига тикилиб колди. Кутилмаган бу холатдан ўзимни йўқотиб кўйдим. Нима киларимни билмай, дарвозадан кўчага отилиб чиқдим. Ортимдан ҳеч ким эргашмади. Қандайдир куч мени уйимгача етаклаб келди. Бир ахводда, соchlарим тўзиб ўтига кириб борганимни кўрган онам дод-вой солиб бағрига босди. Қани энди ўшанда койиб,

ортимга қайтариб юборганда. Лекин менга ғамхўрлик килди, боламга яхши бўлсин, деб ҳато килаёттанинг англамади. Орадан бир кун ўтиб, мени олиб кетишга келган кайнопамнинг олдига ўйлатмади ҳам. «Мен кизимни калтаклашингиз учун узатганим йўк. Бемалол ўғлингизни бошқасига ўйлантириб кўйверинг», деб устидан бир чөлак сук куйгандек килиб чиқариб юборди.

Мен ҳам тұрмушнинг бүнчалар нозик эканини англаб етмай, ота уйимда эркалигимни килиб яшаб юравердим. Дадам ҳам биттагина кизи бўлганим учун күмнингидер кўл қутаришини сира кўтара

олмади. Майли, ота-онам болам деб мени авайлаган экан, нега ўшанда ўзим аввал кўл кўттарганимни тан олиб улардан узр сўрамадим. Энди нима киламан? Қайнопамнинг ўғлига «етимча», деб кўл қутариб, ўзимнинг фарзандимни тирик етим қилиб кўйган бўлсан-а? Йўқ, мен баҳтимдан воз кечмаслигим керак. Кўзим очилди, кеч бўлса ҳам кўзим очилди. Ҳаёлмига келган бу фикрлардан танамга куч йўргалаб, мени тезроқ кадам ташлашга унади. Ҳудди бир жойга шоштаётган кишидек, уй томон ўйл олдим. Олисдан эшигимиз олдига турган юк машинаси эътиборимни тортди. Юрагимга ғулгула ўрмалади. Ўйлаганинн хато чишини шунчалар истардимки, аммо...

Юй машина тұла менинг келинлик сарполарим экан. Тұрмуш ўртогим мендан кечибди. Опасининг дилини оғриттанимни, жиянини «етимча» деб ҳақоратлаганимни сира уната олмаётган эмиш. Ҳайронман, ўзимни баланд жарлиқдан қулагандек чилпарчин сездим. Канийди, хаммаси туш бўлса, юзимни юваб ташлаб, яна ўша баҳтила ҳаётимда яшашни давом эттирасам. Аммо назаримда, анча кеч бўлди. Совиган кўнгиллар энди исимайди. Энг алам киладигани эса бу кайгулар факат бир менга эмас бағримдаги боламга ҳам азоб бериши. Уни дунёга келмасидан аввалрок ташвишга солдим, баҳтидан мосуво килдим...

Нодиранинг кечинмаларини
Шахноза ШОЖАЛИЛОВА
оққа кўчирди.

Реклама

ҚИЛИЧБОЗЛИК БЕЛЛАШУВЛАРИГА МАРҲАМАТ!

2019 йил 15-17 февраль кунлари Тошкентда Марказий Осиё Қиличбозлик Конфедерациясининг ўсмирлар ва кадетлар ўртасида I очиқ чемпионати бўлиб ўтади.

Шу муносабат билан қиличбозлик спортига қизиқувчи барча ҳамюртларимиз ва пойтахтимиз меҳмонларини энг жозибали ва интеллектуал спорт турларидан бирининг мусобақаларига таклиф этамиз! Беллашувлар 15 февраль куни соат 10:00да Тошкентдаги Гимнастика спорт саройида старт олади.

Спорт мажмуаси жойлашган манзил: Юнусобод тумани Корҳожиота кўчаси, 2A уй.

I OPEN CENTRAL ASIA FENCING CONFEDERATION CHAMPIONSHIP,
JUNIORS & CADETS
FEBRUARY 15-17, 2019, TASHKENT

Сени Ватан кутади

Ҳар бир ўш ўзининг Ватан келажига дахлдорлигини англаб етса, ҳаётни янада мазмунли кечади. Шу мазмун барча хатта-ҳаракатларида уни доимо олдинга чорлаб туради.

Шу кунларда умутташым мактабларидан ижтимой-маянвий мухитин янада согломлаштиришга каратилган «Мен шу азиз Ватан фарзандим!» шиори остида матърифий тадбирлар ўтказилмоқда. Бу тадбирлар ёшларни катта ҳаёт саҳнасига олиб чиқиб, ўзи танлаган соҳада Ватан учун фидойилди билан хизмат килишиб чиқарди.

Мен пойтактимизнинг Сергели туманидаги 285-умумташым мактабидаги ёшларни кузатарканман, бундай тарғибот тадбирлар улар ҳаётни чукур изолиди тадбирларни гувохи бўлдим. Айнисса, «Ватан остонадан бошланади», «Мардлар кўриклайди Ватанни», битирувчи синфларда «Кайси қасб эгаси бўлмокчиман!» каби мавзуларда очик дарслар, «Ўзбекистон — улкан ўзгаришлар дие́ри» мавзусида ўтказилган иншолар танловида ўз фикрига эга ёшлар катнашгани кишини хурсанд килади.

Ёшларни ҳарбий-ватаннаварлик руҳида тарбиялаш, улар онтига ватаннаварлик мардлиғ туййуларини сингдириш мақсадида ҳарбий хизматчиликларни ўкувчи-ёшлар билан учрашувлари ташкил этилди. Ўкувчилар ўзлари тайёрлаб саҳна кўринишлари орқали ўз иктидорларини намойиш этишиди. Мазкур тадбирлардан ота-оналар, маҳалла фаолларининг ҳам кенинштироқи таъминланганни таълим-тарбияга доир ишлар самараордигини ошириши ва фаоллаштиришга хизмат килиши, шубҳасиз.

Адиба ЮСУПОВА,
Ёшлар иштироқи фаоли

Эътиборсизликдан ўт чиқар

ёхуд уч-тўрт сўм фойда қиласман деб...

Маълумки, автомашина газ-баллонига тўлдириладиган атмосфера босими миқдори иккиси юз кўрсаткичдан ошмаслиги лозим. Лекин айрим газ қўйиш шохобчаларида машина газ-баллонига ўйламай-нетмай иккиси юз эллик атмосфера бериш ҳолатлари ҳам учраб туради. Операторга ёнилиги пули тўланса бўлди, қолгани билан унинг сариқ қақалик иши йўқ. Меъёрдан ортиқ атмосфера эса порглашга сабаб бўлади.

Сезган бўлсангиз керак, ҳозир гап автотранспорт воситаларининг ишлашини таъминлаётган газ-баллони хакида боряпти. Тўғри, мазкур ёнилиг бензинга нисбатан хийлагина арzon. Аммо барнибир уни хавф-хатардан муносиб химояланган деб бўлмайди. Кейинги вактларда мамлакатимизда газ билан ишлайдиган автотранспорт воситалари иштироқида ўнлаб ноxуш ҳолатлар содир бўлди, одамлар вафот этди. Аммо негадир ёнилиг кўйиш шохобчаларидаги ёнилиги сифати яхшиланishi ўрнига тобора ёмонлашмоқда.

Меъёрдан ортиқ

Аслида машинанинг газ-баллонига сифатидаган газ ёнилигиси миқдори иккиси юз атмосфера бўлсагина, у меъёр даражасида деб хисобланади. Лекин бу миқдор баъзида иккиси юз эллик атмосферага этиши кўп кузатилган. Натижада газ-баллонга меъёрдан анча ортиқ атмосфера сифтирилганда порглашга олиб келиши мумкин.

Сўнгти ўн беш кун ичida Республика синов ва сертификатлаштириш маркази давлаткорхонаси тегиши ташкилотлар билан ҳамкорликда биргина Тошкент шаҳридаги автомобилларни газ билан ишлаш ҳолатини атрофичча ўрганди. Натижада ўттиз мингдан ортиқ машинанинг газ-баллони талаб ва меъёрларга жавоб

бермаслиги аён бўлди. Энди ўзингиз бир ўйланг, носозлик кузатилган автомашинада юришнинг ўзи хайдовчи учун хавфли эмасми? Умуман, газ-баллонида учрайдиган бундай ҳолатларга жавоб берадиган ташкилотнинг ўзи борми? Агар бўлса, нега вазиятини яхшилашга, оддини олишга харакат килмайди?

Ечим борми?

Афуски, бу сингари адоксиз саволлар кўпчиликни ўйлантиромоқда.

— Ҳа, бунинг оқилюна ечими бор. «Ўзстандарт» агентлиги Жанубий Ко-реянинг нуфузли бир компанияси билан автотранспорт воситалари, шу жумладан, газ-баллон усуналарини техник кўрикдан ўтказиши бўйича лабораториялар тармогини яратиш учун кўшма корхона ташкил этиши юзасидан келишув имзолади, — дейди **Республика синов ва сертификатлаштириш маркази давлаткорхонаси директори Оқилбек МУСТАФОЕВ**. — Лойихага, асосан, олтмиш миллион доллар хисобига худудларда ўн бешта лаборатория ташкил этиши белгиланди. Лойиха 2021 йилга кадар амалга оширилади. Шунду газ-баллон усуналари билан боғлиқ муммомлар бартараф этилади, содир бўлаётган хавф-хатарнинг олди

олинади. Бундан ташкари, ётти юз миллион сўмдан ортиқ микдордаги сифатидаги маҳсулотларнинг мамлакатимизга кириб келинишига чек кўйилди. Ушбу соҳада ҳам Жанубий Корея давлати тажрибасини мамлакатимизда кўлаш фурсати алла-качон этиб келди. Уларда газ ёрдамида харакатланадиган автоуловга кўйилган талаб жуда кучли. Дейлик, машинада газ билан боғлиқ бирор носозлик аниқлангудек бўлса, дарҳол унинг эгасига маълум муддат бериб, огохлантирилади. Агар ўша муддат ичидаги носозлик бартараф этилмаса, машинани бошқариш умуман таъкиланади. Бундай тажриба амал килгач, газ ёнилигиси билан боғлиқ бирорта ҳолат ҳам содир этилмади.

Назорат

Газ шохобчасидаги хисоблагичга бир йилда бир маротаба мувофиқлик сертификати берилади. Бу иш ўша жойдаги синов ва сертификатлаштириш маркази давлаткорхонаси ходимлари томонидан амалга оширилади. Тўғри, якин-якинга қадар ходимлар томонидан бу ишга панжа орасидан караб келинарди. Якиндинагина ана шунга ўшаш камчиликка йўл кўйиган иккиси нафар марказ раҳбари ҳамда ўн иккиси нафар мутахассис вазифасидан озод этилди.

Очигини айтганда, хайдовчини газ кўйиш шохобчаларидаги нархнинг бирбирига мувофиқ эмаслиги хайрон колдиради. Қолаверса, барча шохобчада ҳам газ-баллонига етари атмосферада газ кўйилавермайди. Учинчи муаммо — ҳар сафар ҳам машинанинг бирор жойидан газ сизиб чиқаётганини аниқ билишнинг имкони ѹйк. Ноxуш ҳолатларнинг рўй беришига хайдовчининг кўп ҳолларда газ сизиб чиқаётганини билмаслиги ва ўз вактида техник назоратдан ўтказмаслиги, шунингдек, талабга жавоб бермайдиган газ-баллонларидан фойдаланиши сабаб бўлмоқда. Бу каби муммомлар тезда бартараф этилиши зарур. Шунду газ-баллон порглаши билан боғлиқ ҳолатга узил-кечек чек кўйилиши мумкин.

Улугбек ЖУМАЕВ

Пакет нега пулли?

Ундан воз кечиши вақти етмадими?

Шу пайтгача бирон маҳсулот ҳарид килганимизда текинга бериладиган пакетлар учун эндилиқда ҳаридордан пул ундириладиган бўлди. Бунинг сабаби нимада?

— Бу масалага мамлакатимизда атроф-мухитни муҳофаза килишини таъминлаш, табии ресурслардан оқилюна фойдаланиш, шунингдек, ҳудудларнинг санитария ва экологик холатини яхшилаш миқёсида

бўлмаган полимер плёнкали пакетларни тобар нархига кўшиб сотиш, ишлаб чиқариши ва чегарадан олиб киришини тақиқлаш мисалади. Президентимизнинг 2018 йил 18 майдаги «Маший чикиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириши тизимини янада тақомиллаштириш чоратадириларни тўғрисидаятги карори кабул килинди. Сабаби, бундай пакетлардан нотўғри фойдаланиши оқибатига атроф-мухит, инсонийт ва хайонот оламига жиддий хавф тутилмоқда.

Бир марталик пластик пакетларнинг табии чириши қарориб кўп ишлаб чиқарилади.

Юкоридаги карор айни шу максадда, яъни ресурслар ва экологик мусаффоликни саклашда фукароларда маъносига хиссини уйғотиш маъносига кабул килинган.

Бутунгун кунда фойдаланишига яроксиз пакетлар чиқинди кутисига

эмас, балки атроф-мухитга ташланадиган одатий холга айланди. Бундай янччи ҳолатнинг олдини олишнинг ягона ўйли кайта ишлайди. Афуски, 40 микрондан кам бўлган полимер плёнкали пакетларни қайта ишлаш кўп меҳнат ва маблаг талаб этади.

— 40 микрондан кам бўлган полимер плёнкали пакет истемолдан чиққандан сўнг, уларнинг ўрнини нима эгаллади?

— Полимер плёнкали пакет учун нарх белгилаб, уни атроф-мухитга тарқалишининг олдини олиш бўйича килинаётган ишлар бу биринчи қадамлардан бири. Плёнкали пакетлар секиниста истемолдан чиққач, бўз пакет, биопакет ва 40 микрондан юкори бўлган полимер плёнкали пакетлар истемолда кент фойдаланиши тавсия этилади. Бу пакетлар кандай кулаилькларга эга, деган сабоб туғилиши мумкин. Бўз материалдан тикилган

пакетдан ўйлаб ишлаб чиқаранди. Биопакет турли табии хомашёлардан ишлаб чиқарилган бўлиб, у оддий пластик пакетлардан қолишибади. Шунингдек, у 30-70 кун ичидаги табии чириши натижасида йўқ бўлиши хусусиятига эга ва экология бузилишига олиб келмайди. 40 микрондан юкори бўлган пакетлар ишлаб чиқарилшининг сабаби, у оддий пакетга қаранганди бакувват ва уни кайта ишлаб чиқарилади.

— Полимер плёнкали пакетларга нарх белгилашда жаҳон тажрибаси қандай?

— Пакетларга ҳак олиш нафакат бизда, балки хорижда ҳам йўлга кўйилган. Дунёнинг кўплаб давлатларидан эса бир марталик пластик пакет ва идишлардан аллақачон воз кечилганди.

Бекзод НАСИМБОЕВ
ёзib олди.

Калтак – мукофот

Бир киши Мехржон байрами куни сultonнинг хузурига кирди. Уни мактаб, кайфиятини кўтариб, эвазига ўзи хам бир нарсалы бўлишини кўзлади. Шундай бир хурсандчилк кунда сulton билан юзма-юз бўлиш кувонч устига кувонч улашила, деган гапни шеър килиб, сultonга етказмочки бўлди ва ва ушбу байтни ўқиди:

*Демагиз бир хушхабар, бу ќұшхабар,
Мехржон Даийғосмолек назар.*

Сultonнинг ислим Даийғ эди. У шоирнинг мақсадини «Мехржон кунига» етиб келганимиз бир хабар, сultonга юзма-юз бўлиш эса яна бир хабар. Лекин буни хушхабар деб бўлмайди», кабилида тушунди. Сўнг дарғазаб бўлиб, шоирни эллик дарра уришини буюрди. «Кандай сўзлашни билмагани учун эсини киритиб кўйганимиз унинг учун биздан мукофот бўлсин», деди хукмдор.

Аллома Абдураҳмон Қазвиний бу воеади ўзининг «Изоҳ» китобида гапни кандай бошлаш кераклиги хакидаги бобда келтирган. Юкоридаги воеада шоирнинг мақсади яхши бўлса хам мақсадни ифода этишда нўноклик килиш оқибатида ўзи кутмаган мусибатта гирифтор бўлди. Мукофот ўрнига жазога тортилди.

Инсоннинг оғзидан чиқаётган ҳар бир бўз сўз тингловчига катта хурсандчилек олиб келиши ёки унинг нафсонатига тегиб, дарғазаб килиши мумкин экан. Айтилган сўз — отилган ўқ. У кимнидир ўлдириши ёки тирилтириши хам эҳтимол. Бу сўзловчининг билими, идроки, маҳорати ва фаросатига боғлиқ.

ХИКМАТ

**Аёлларда гўзал бўлишнинг биргина,
лекин жозибадор бўлишнинг эса юз
минг имконияти бор.**

МОНТЕСКЬЕ

ПАЗАНДАЛИК Парҳезбоп рулет

Товук гўшти ва димланган сабзавотлар солиб тайёрланиладиган рулет жуда майнин ва лаззатли бўлиб, парҳез тутивчилар учун хам фойдали егулик хисобланади.

Керакли масалликлар: товук гўшти, карам, пиёз, сабзи, пишлок, туз ва зираворлар. Рулетнинг хажми ва неча кишига мўлжалланишига караб, масалликлар микдорини белгилаш мумкин.

Тайёрланиши: газ печини 180 даражада ёкиб кўянимиз. Товук гўштини блендер ёки гўшткаймалагидан чиқариб оламиз. Карамни юпка сомонча шаклда, пиёзни тўртга бўлиб, юпка тўғраб оламиз. Сабзини кирғичнинг катта тишидан чиқаралим. Барча сабзавотларни товага солиб, бироз кувириб оламиз, сўнг ярим стакан сув солиб, юшагунича димлаб пиширамиз. Туз ва товука мўлжалланган зираворлардан сепамиз. Ёки кора мурч ва куритилган саримсоқ кукунидан сепамиз.

Олдиндан тайёрланган бисквитга аввал кийманинг 3/4 кисмими соламиз, ўргасига димланган сабзавотлар ва устидан колган киймани хам солиб, устини текислаб чиқамиз. Ва рулет шаклига келтирамиз.

Хошига караб, устидан пишлокни кирғичдан чиқариб сепамиз. 180 даражада киздирилган печда 30-40 дакика давомида пишириб оламиз.

**«Оила даврасида» газетаси
таҳририяти** масъулнити
чекланган жамияти

Бош мухаррир
Хусниндин БЕРДИЕВ

...ана шунаقا гаплар

ЖАВОҲИР

**ОМОР МАТЖОН,
Ўзбекистон ҳалқ
шоири**

Қуёш қизаришлари

Нечун қуёш бир қизариб оладир,
Тонгда — ерга тушганида кезиши?
Балки уни бу кўйларга соладир
Тунда қилган баъзи гуноҳли иши...

Нечун қуёш бир қизариб оладир
Кечқурунда оловланиб ёноклар?
Энди уни бу кўйларга соладир
Бизнинг куппа-кундуздаги гуноҳлар.

ДИҚҚАТ, САВОЛ!

Бу қандай ҳолат?

Мисрда автомобиль билан боғлиқ шундай бир ҳолатни кузатиш мумкин. Ҳайдовчи машинадан тушар экан, баъзан ойна артгичнинг биттасини кўтариб кўяди. Негадир бундай ҳолат автотурагоҳлардаги машиналарда учрамайди. Уни издиҳомларда кўпроқ учратиш мумкин.

САВОЛ: бу қандай маънени англатади? Машина эгаси бу билан нима демокчи?

Жавоблар келгуси хафта-нинг сешанба куни соат 15:00 гача кабул килинади.

Электрон манзил:
info@od-press.uz
Телефон: 0 (371) 234-91-82
Telegram: (+99897) 444-80-84

Газетанинг 4 (350)-сонидаги эълон килинган саволнинг жавоби: Григориан тақвимидаги ўн иккинчи ой декабр деб юритилади. Аслида бу сўз ўнинчи ойни ифода этади. Чунки унинг таркибида «де» — ўн деганидир.

Саволга Улугбек БОЗОРОВ, Собир БОБУРОВ, Гуласал ЛАТИПОВА, Нафиса ШОМУРОДОВА, Нодир ДўСАНОВ тўтири жавоб йўллади.

«Оила даврасида» газетаси таҳририяти жамоаси газета мухбири Улугбек Жумаевга падари бузруквори

Актам ота ЖУМАЕВнинг вафоти муносабати билан чукур ҳамдардлик билдиради.

ТАБАССУМ 😊😊😊

«Кампирингиз НИМА ТУҒДИ?»

Туғуруқхонада ётган келинимизнинг ҳолидан хабар олгани вилоят шифохонасига йўл олдик. Туғуруқхона дарвозаси олдида турган эшиқбон машина билан ичкарига киришимизга рўйхушлик бермай сўрока тутди:

— Каерга кетяпсизлар?

— Кўккисдан берилган бундай саволга жавобан:

— Мана бу кампиримни туғуруқхонага олиб келяпман, — дедим орка ўринидикда ўтирган хотинга ишора килиб.

— И би, момой-ку?..

— деганча хайрон бўлиб менга каради.

— Нима, момойлар тұғмайдым, — дедим кўзига тик карағанча.

Нима дейинши билмай колган эшиқбон равотни ланг очди. Машинамни ҳайдаганча туғуруқхона бўлими ёнида тўхтатдим ва бир ҳафтадан бўён касалхонада ётган келинимизнинг ҳолидан хабар олдик.

Орадан бирор ўтгач, йўлим яна касалхонага тушди ва яна ўша эшиқбонга дуч келдим. У эслаб қолган экан шекилли, менга кўзи тушиши билан:

— Отахон, кампирингиз нима туғди? — деб сўради.

— Олтига невара кўрди.

Эшиқбон шўрлик чиндан хам содда экан, ортимдан анграйтанча сўраб колди:

— Бирдан-а!

— Йўғ-а, бирин-кетин!

— Иби-и-иии...

Ёркул УМАРОВ

Эълон!

Фукаро Толипов Жўрабой Фозиловичга тешшил Тошкент шаҳар Олмазор тумани, Фаробий кўчаси, 37-йнинг кадастр ҳужжатлари йўқолгани сабабли **БЕКОР ҚИЛИНАДИ**.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Танзила Норбоева, Каҳрамон Куранбов, Шавкат Жавлонов, Кудратилла Рафиқов, Коммуна Ирисбекова, Диляром Тошмуҳамедова, Ином Мажидов, Эмира Боситхонова, Мизроб Бўронов, Муродулло Холмуҳамедов, Мухаммаджон Куров

ТАҲРИР МАНЗИЛӢ: Тошкент шаҳри, 100000. Амир Темур 1-төр қўчаси, 2-йи.

Тел/факс: 234-83-45. Е-mail: info@od-press.uz

Навбатчи — Ш. Рахимхўжаев

Сахифалови — И. Болтаев

Буоруги: г-237 ISSN 2181-6190 Обуна индекси — 193

Азалии: 2012 йил 10 апрельдаги Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигига 0814-рекам билан рўйхатта олинган.

«Шарқ» ширкет-матбага ақиёдлорлик компанияси босмажонасида чоп этилди.

Босмажони манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турий кўчаси, 41.

Чоп этишига топширилди: 19:00

МУАССИСЛАР:
Фукароларнинг ўзини ўзи бошкарни организлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Республика кенгашни
Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси Кенгашни;
Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси;
Ўзбекистон ёшлар иттифоқи марказий кенгаши;
«Ўзбектелеком» акционерлорлик компанияси;
«Ўзбекистон почтаси» акционерлорлик жамияти;
«Матбуот тарқатувчи» акционерлорлик компанияси;
Акционерлорлик тижорат «Алоказабанко»;
«Оила» имлй-амалий тадқикот маркази.

Газетада таҳририят компьютерда терниди ва саҳифаланди.

Газетада интернет материаларидан хам фойдаланилган.
Газета 2012 йил 10 апрельдаги Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигига 0814-рекам билан рўйхатта олинган.
«Шарқ» ширкет-матбага ақиёдлорлик компанияси босмажонасида чоп этилди.

Босмажони манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турий кўчаси, 41.